

Jazyková příprava není dostupná všem vícejazyčným dětem, které ji potřebují z důvodu nedostatečné znalosti češtiny

Současný systém jazykové přípravy nemá dostatečný dosah, intenzitu a je plný překážek. Spoléhá na fungování určených škol. Přitom na základních školách se po zavedení nového systému učilo česky v určených školách mimo svou kmenovou školu pouze 3% dětí s nárokem na tuto podporu. Kvůli neexistující koordinaci a omezujícím podmínkám při určování škol zůstala celkem polovina dětí ze ZŠ a více než tři čtvrtiny středoškoláků bez jazykové přípravy. Podporu v češtině je tedy potřeba doručit do kmenových škol.

Jazykovou přípravu, tedy výuku češtiny jako druhého jazyka (ČDJ) pro nově přichozí děti, mají mít dle legislativy dostupnou děti na všech stupních škol. Je první a zásadní podporou hned při nástupu do českého vzdělávání. Měla by fungovat rychle, bezodkladně, ideálně v kmenové škole, intenzivně a v dostatečném rozsahu. Stávající systém organizace ale toto neumožňuje.

Školská legislativa **uznává nárok na jazykovou přípravu pouze pro žáky ZŠ a SŠ s cizí státní příslušností, kteří jsou v českém vzdělávání omezenou dobu** (12, resp. 24 měsíců). Poskytují ji pouze vybrané školy určené krajskými úřady za daných podmínek. Jedná se většinou o velké školy, které mají mít alespoň minimální počet žáků s cizí státní příslušností a personální a prostorové předpoklady. Školy určené mají zajistit tuto výuku i ostatním žákům ze škol neurčených ve svém okolí. Ve skutečnosti tento proces ale z mnoha důvodů neprobíhá a určené školy učí česky převážně svoje kmenové žáky.

V **materšských školách** je na jazykovou přípravu nárok jen v povinném předškolním vzdělávání, o této podpoře neexistují data a na mnoha školách reálně neprobíhá vůbec.

Z nárokové podpory jsou navíc vyloučené všechny děti s žádnou nebo malou znalostí jazyka s českým nebo dvojím občanstvím.

Po absolvování jazykové přípravy mají děti stále nedostatečnou znalost vyučovacího jazyka, dostanou se na úroveň maximálně A2 dle SERR¹. Na jazykovou přípravu by měla v kmenové škole navázat dlouhodobá podpora v češtině (podpůrná opatření). To se ale děje zcela vyjímečně.

---

¹ Společný evropský referenční rámec pro jazyky.

Většina škol nemůže dostatečně podporovat svoje děti, žáky a žákyně

- školy, které nejsou určené pro jazykovou přípravu, **nemohou dostatečně podporovat svoje žáky**, individuální podpůrná opatření jsou většinou nedostupná
- školy určené (ZŠ, SŠ) nejsou schopny **plnohodnotně zajistit výuku češtiny žákům ze škol neurčených**, některé školy bez zkušenosti, s personálními či prostorovými nedostatky a bez financí na koordinaci, ji reálně neposkytují vůbec
- pro žáky je **jazyková příprava mimo kmenovou školu nedostupná** (dojíždění, organizační překážky, nevhodný rozvrh, doprovod mladších dětí)
- podmínky zřízení skupiny pro jazykovou přípravu jsou **pro MŠ vysokoprahé** (min. 4 děti), většina nejmenších dětí tím pádem zůstává bez podpory
- z nároku na jazykovou přípravu zcela **vypadly děti v přípravných třídách**
- **soukromé a církevní školy** se nemohou stát školami určenými bez ohledu na to, kolik žáků s potřebou jazykové podpory mají a jaké mají k poskytování JP podmínky
- určenost škol vede na mnoha místech postupně k jejich **segregaci**

Školy obtížně budují **odborné kapacity pro výuku ČDJ**. Zcela chybí provázání jazykové přípravy s následnou podporou adekvátní jazykové úrovni dětí v češtině i ve výuce. Chybí také pravidelná spolupráce pedagogického týmu a vyučujícího ČDJ, který zná jazykovou úroveň svých žáků.

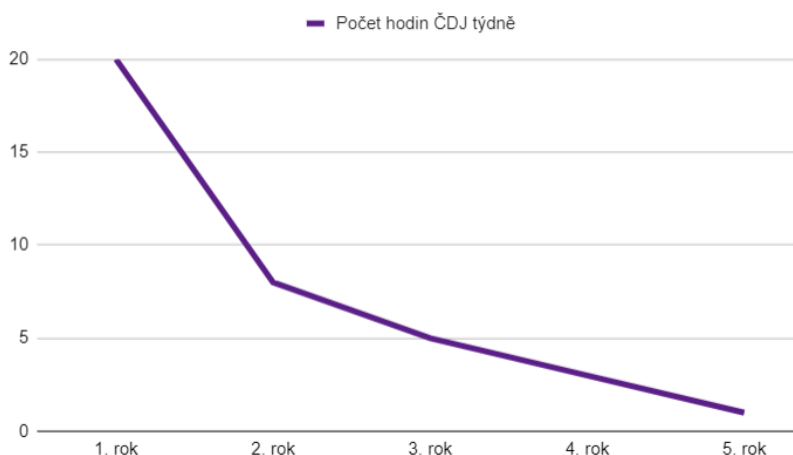
Potřebujeme umožnit kmenovým školám organizovat podporu v češtině

Je třeba, aby MŠMT spolu s dalšími aktéry ve vzdělávání participativně vytvořili systém organizace podpory v češtině, aby ...

... umožňoval **všem typům škol podporovat individuálně** všechny kmenové žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (bez ohledu na délku pobytu, občanství či pobytový status)

... podpora byla **zpočátku maximálně intenzivní** a postupně klesal její rozsah na základě zjištěné jazykové úrovně

Potřebný rozsah podpory v češtině jako druhém jazyce

... skupiny pro jazykovou přípravu byly **organizovány dle stupně školy** (zvláště pro nečtenáře, 1. a 2. stupeň) i zaměření (obory SŠ) a školám byla umožněna i individualizovaná podpora dětí ...se provázal i s **podporou ve výuce** (úměrně snížené nároky na výkon v běžné výuce, podpora asistenta pedagoga)

... byl pro děti i školy **povinný a bezbariérový** (bez doporučení poraden či žádosti rodičů)

... umožnil školám **financovat systematicky podporu, včetně koordinace** uvnitř škol i v regionu

... postupně budoval **odborné kapacity** vyučujících ČDJ, sjednotil platový výměr pro vyučující ČDJ, umožnil výuku ČDJ studentům pedagogiky, zavedl roli učitele stabilně do úvazku škol

... sledoval **úroveň jazyka** dětí (při vstupu, průběhu a výstupu) a dával ji do souvislostí s mírou podpory i zjišťováním školní úspěšnosti, včetně přechodů ve vzdělávání

... se nastavil pravidelně sběr a vyhodnocování **dat** ohledně intenzity, kvality a dostupnosti jazykové přípravy (ORP, kraje)

... **metodicky podpořil školy** při zavádění jazykové přípravy a další podpory vícejazyčným dětem

... **školy měly větší podporu ze strany zřizovatelů a KÚ**, které by systém JP efektivně řídily, sledovaly situaci ve školách, měly informace o případných potížích a dovedly společně hledat řešení.

Co touto změnou získáme?

- větší samostatnost a motivaci dětí
- zlepšení wellbeingu dětí i vyučujících
- plnohodnotné zapojení dětí do výuky i do komunikace v kolektivu
- snížení školní neúspěšnosti
- školy schopné efektivní podpory vícejazyčných dětí